

Yhteiskehittäminen Espoon aikuissosiaalityössä

Saara Lipponen
Sosiaalisen kuntoutuksen tiimi

Yhteiskehittäjäryhmät aikuissosiaalityössä

- Yhteiskehittämisen tausta on aikuissosiaalityön sosiaalisen kuntoutuksen tiimissä, jossa kokeiltiin keväällä 2015 ensimmäistä Yhteiskehittäjäryhmää. Ryhmässä pilotoitiin sitä, mitä on yhteiskehittäminen ja mitä se voisi olla sosiaalisena kuntoutuksena.
- Muutaman kuukauden kokeiluryhmästä syntyi kolmen vuoden ryhmä, jonka aikana rakennettiin samalla yhteiskehittämisen mallia.
- Yhteiskehittäjäryhmissä asiakkaat ja työntekijät toimivat kehittäjäryhmänä.
- Ryhmien tarkoituksena on tuoda palvelujen kehittämiseen asiakkaiden ääntä sekä toimia myös sosiaalisena kuntoutuksena ryhmäläisille.
- Yhteiskehittämisen myötä on myös lähtenyt liikkeelle mm. polkuja vertais- ja kokemusasiantuntijatoiminnan kehittämiseen. (Esimerkiksi Espoon Fattaluuta-toiminta ja koulutettujen kokemusasiantuntijoiden työn kehittäminen)
- Kaikissa ryhmissä on ollut yhteistyö Q-teatterin Tarinateatteriryhmä Hyvä kättilön kanssa.

- Yhteiskehittäminen Espoon aikuissosiaalityössä lähti liikkeelle sosiaalihuoltolain uudistamisen myötä, jolloin aloitti myös sosiaalisen kuntoutuksen tiimi.
- Ryhmän liikkeelle laittajina olivat aikuissosiaalityön johtava sosiaalityöntekijä ja sosiaalisen kuntoutuksen koordinaattori. Myöhemmin ryhmän jatkuessa vetovastuu siirtyi soskutiimin koordinaattorille ja sosiaaliohjaajalle.
- Yhteiskehittäjäryhmä hioutui palvelujen kehittämisryhmäksi, jonka kautta voitiin tuoda asiakkaiden ääntä esiin sekä tarjota asiakkaille sosiaalista kuntoutusta ryhmässä.
- Punaisena lankana oli kokeilemalla kehittäminen (ks. Lovio ja Muurinen 2018 [Kokeileminen sosiaalipalveluiden kehittämisen menetelmänä ja strategiana](#) | Janus Sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön tutkimuksen aikakauslehti sekä Muurinen 2019 [Pragmatismi ja kokeileva lähestymistapa sosiaalityön tiedonmuodostuksessa](#))
- Tulevan kauden aikataulu sovittiin valmiiksi ja ohjelmaa ideoitiin yhdessä ryhmässä ja ohjelma myös ”eli”, koska ideoita syntyi kauden aikana.
- Ryhmässä pyrittiin siihen, että työntekijät eivät tuo ryhmälle valmiita ratkaisuja, vaan ryhmä yhdessä pohtii ja sanoittaa vastauksia heille annettuihin tehtäviin. Ryhmän järjestämisen kannalta oli kuitenkin olennaista, että ryhmässä oli ohjaus- ja koordinoituvastuu ja aikaa kehittämiselle.
- Tiivis ja pitkä yhteiskehittämisen ryhmä edellytti runsaasti työaikaa sosiaalisen kuntoutuksen työntekijöiltä.

Huomioitavaa yhteiskehittämisessä

- Yhteiskehittäminen edellyttää työaikaa: ryhmän suunnittelu, toteutus, asioiden selvittäminen, vierailujen buukkaus, raportoinnit yms.
- Yhteiskehittäminen edellyttää johdon tukea: Ryhmä saa toimeksiantoja tehtäviä johdolta ja tärkeää on myös tuoda johdon vastaukset takaisin kehittäjäryhmälle – Mikä muuttui vai muuttuiko ja miksi ei?
- Yhteiskehittäjäryhmässä on hyvä olla mukana mahdollisimman monipuolinen joukko osallistujia niin asiakkaissa kuin työntekijöissä.
- Yhteiskehittäminen edellyttää ammattilaisilta heittäytymistä pois viranomaisroolista ja toisin tekemistä.
- Ryhmän pituus tai tapaamistiheys on sovellettavissa.

Sosiaalisen kuntoutuksen Yhteiskehittäjäryhmä 2015-2018

- 2015-2018 toimi ensimmäinen sosiaalisen kuntoutuksen Yhteiskehittäjäryhmä, jossa pilotoitiin ja rakennettiin samalla myös yhteiskehittämisen mallia.
- Kehittämisen rinnalla ryhmä tarjosi mahdollisuuden sosiaaliseen kuntoutumiseen.
- Ryhmän pitkäaikaisessa ydinporukassa: 5-8 asiakaskehittäjää ja 3 työntekijäkehittäjää. Ryhmän aikana osallistujia enemmän.
- Ryhmä kokoontui kerran viikossa ja toisen kerran viikossa kehittäjät pitivät jalkautuvaa palvelukahvilaa.

Mitä kaikkea ryhmässä tehtiin?

- Uusien ryhmämallien kehittäminen sosiaaliseen kuntoutukseen.
- Silloisen suunnitteilla olleen asukastalon kehittäminen.
- Palvelukahvilan kehittäminen ja toteuttaminen viikoittain Espoossa (ruokajakelun yhteydessä).
- Kaikukortin kehittäminen
- Erilaisten hankkeiden sparraus
- Aikuissosiaalityön palveluiden kommentoinnit
- Työryhmiin osallistuminen
- Vierailut ja puheenvuorot sosiaalisen kuntoutuksen seminaareissa ja oppilaitoksissa
- Yhteistyö tarinateatteriryhmä Hyvä Kätilön kanssa
- & vaikuttamistapahtumat kuntavaaliehdokkaille, valtuuston ja lautakuntien edustajille, aikuissosiaalityön henkilöstölle ja Helsingin yliopiston sosiaalityön seminaarin opiskelijoille.
- Pilottiryhmä myötä lähti liikkeelle polkuja vertais- ja kokemusasiantuntijatoiminnan kehittämiseen.

"Mahdollisuus vaikuttaa yhteisiin asioihin"

"Paikka, johon tulla viikoittain"

Pilottiryhmä 2015-2018: yhteiskehittämisen eri näkökulmia

Asiakkaan kuntoutumisen polku ryhmän aikana:

- Oman elämäntilanteen muutostarpeet, tuki ja sosiaalinen kuntoutuminen.

Ryhmän polku:

- Palvelujen yhdessä kehittäminen ja yhdessä tekeminen ryhmänä.
- Kokeilemalla kehittämisen menetelmä ryhmän punaisena lankana, jonka avulla ryhmän toiminta toteutettiin.

Yhteiskehittämisen polku:

- Ryhmä itsessään oli yhteiskehittämisen mallin pilotointia: Miten kehitetään toimintaa ryhmänä yhdessä pienten kokeilujen kautta?
- Oppimiskokemus työntekijöille ja asiakkaille: mitä on yhteiskehittäminen, miten sitä toteutetaan?
- Yhteiskehittäminen palvelujen kehittämisen ja asiakasosallisuuden ryhmämallina.
 - Vaikuttaminen palveluihin
 - Asiakasosallisuuden lisääminen ja mallien kehittäminen
 - Vertais- ja kokemusasiantuntijatoiminnan kehittäminen

Yhteistutkijuusryhmä 2016-2018

- 2016-2018 toimi maahanmuuttajanaisten Yhteistutkijuusryhmä Espoossa yhteistyössä Pro Sos-hankkeen kanssa.
- Koottiin yhteistutkijuusryhmä, jossa mukana oli 8 maahanmuuttajanaista, 2 Espoon työntekijää, väitöskirjatutkija ja PRO SOS-hanketyöntekijä.
- Ryhmässä hyödynnettiin sosiaalista sirkusta menetelmänä: toiminnallisuus, kehollisuus, yhteistyö Sirkus Magenta ry:n kanssa.
- Tavoitteena oli lisätä ymmärrystä asiakkaiden arjesta, tunnistaa asiakkaiden tarpeita ja paikantaa kehittämiskohteita ja kokeilun ideoita.
- Ryhmä tarjosi myös itsessään osallistujille kuntouttavaa ja uutta kokemusasiantuntijan identiteettiä rakentavaa toimintaa.
- Työskentelyn pohjalta syntyi mm. Elämän värit –peli & menetelmä.

Lisätietoa: Innokylä PRO SOS –hanke [Pelin kehittäminen toimijuuden mahdollistajana | Innokylä](#)

Aikuissosiaalityön Yhteiskehittäjäryhmä 2019-2021

- Ryhmä aloitti aikuissosiaalityön ja lastensuojelun yhteistyönä. Sittemmin ryhmä on jatkanut aikuissosiaalityön ja sosiaalisen kuntoutuksen yhteistyönä.
- **Aikuissosiaalityön 2019 YK-ryhmä on ottanut kantaa mm.**
 - Aikuissosiaalityön puhelinpalveluaikoihin ja esitteeseen.
 - Espoon kaupungin nettisivuihin.
 - Olemme vieneet johdolle viestiä toimintakyvystä ja sen rajoitteista toimia täysillä palveluiden vastaanottajana/ asiakkaana.
 - Olemme järjestäneet aikuissosiaalityön ja lastensuojelun yhteistyötilaisuuden yhdessä Tarinateatteri Hyvä Kätilön kanssa.

*"Meitä
kuunnellaan, oma
elämä on tärkeä."*

TYÖKALUT ryhmässä:

- Tarinateatteri
- Vertaistuki (ryhmään kuuluminen)
- Keskustelu ja sen tiedostaminen, että yksin ei voi ja aina edes pysty vaikuttamaan muutokseen, ryhmänä siihen on mahdollisuus.
- Kehittäminen on jatkuva prosessi, usein myös hidas sellainen.

*"Tärkeä tutustua
asiakkaisiin tasa-
arvoisina
keskustelijoina"*

Aikuissosiaalityön Yhteiskehittäjäryhmä 2022-2023

- Viimeisin Yhteiskehittäjäryhmä toimi 2022-2023.
- Ryhmässä oli 9 kehittäjäasiakasta, ydinryhmässä hieman vähemmän, ja kolme työntekijää (sosiaalityöntekijä, asumisneuvoja ja sosiaalisen kuntoutuksen sosiaaliohjaajaa ja taustatukena ryhmätoimintojen koordinaattori)

Ryhmän teemoina kevätkaudella mm:

- Mitä on yhteiskehittäminen?
- Kehittämistehtävä: aikuissosiaalityön aulan kehittäminen
- Kokemusasiantuntijuus
- Kohtaaminen sosiaalityössä: minkälainen on hyvä kohtaaminen?
- Tarinateatterivierailut ryhmässä
- Aikuissosiaalityön ATSO-ryhmän suunnitelman kommentointi ja vinkkejä ohjaajille
- Helsingin Yhteiskehittäjien tapaaminen
- Työkykyhanke vierailulle ja kommentit projektipäällikölle
- Aikuisten sosiaalipalvelujen päällikkö vierailulle ryhmässä, palautetta palveluista
- Aikuissosiaalityön asiantuntijan vierailu ja sosiaalisen raportin tekeminen
- Yms.